

Состојби за ХИВ индикатор

Упатство за спроведување ХИВ тестови кај возрасни како дел од здравствената заштита

Резиме

Од 2,3 милиони лица заразени со ХИВ коишто живеат во европскиот регион, се проценува дека еден од тројца не е свесен за својот ХИВ-статус, што доведува до значително задоцнување при поставувањето дијагноза и пренесување на болеста низ целиот регион. Во Западна Европа, кај 45-50% од новите дијагностицирани ХИВ-позитивни лица, дијагнозата е поставена доцна и тие доцна се влезени во системот на здравствена заштита (т.е. со CD4 број <350 клетки/ μ L). Задоцнетото дијагностицирање доведува до зголемен морбидитет и морталитет поврзан со ХИВ, послаба реакција на третманот, зголемени трошоци за здравствена нега и зголемени стапки на пренесување на болеста. Затоа, придобивките од рано дијагностицирање на ХИВ се многубројни и токму затоа, раното дијагностицирање треба да биде клучна стратегија во јавното здравство. Раното дијагностицирање налага примена на иновативни пристапи со цел да се подобри тестирањето кај оние лица што можеби се заразени со ХИВ и кај кои постои голема веројатност тоа доцна да се дијагностицира.

Ова упатство е насочено кон лица што се корисници на услугите во јавното здравство, вклучително и на медицински капацитети каде што можеби тестовите за ХИВ не се дел од стандардната здравствена заштита за индивидуални пациенти со одредени медицински состојби. Овој нов предложен пристап, ХИВ-тест според индикатор за состојба, треба да биде дополнителен елемент на една сеопфатна национална стратегија за ХИВ-тестирање. Упатството е подготвено од панел на претставници од голем број европски здруженија на клинички специјалисти, со интелектуален придонес од Регионалната канцеларија на СЗО за Европа и Европскиот центар за превенција и контрола на болести. Целната група на ова упатство се сите даватели на здравствени услуги во соодветните специјалности и капацитети, како и персоналот одговорен за следење на програмите за ХИВ-тестирање. Упатството делумно се темели на методологијата развиена преку Студијата HIDES (HIV Indicator Diseases Across Europe Study - Студија за индикатори за ХИВ заболувања во Европа), која што го документира индикаторот за состојби со преваленца на недетектиран ХИВ поголема од 0.1%. Недамнешни студии покажуваат дека е изводливо и прифатливо воведувањето на индикатори за состојби за ХИВ како насока за ХИВ-тестови во рутинската здравствена заштита, но исто така ги наведуваат и предизвиците од имплементацијата, коишто според ова упатство треба да се решат.

Цели на упатството се:

- Поттикнување и поддршка на вклучувањето на индикаторите за состојбите за ХИВ како насока за ХИВ-тестови во националните стратегии за ХИВ тестирање, имајќи ја предвид локалната ХИВ-преваленција, тековните програми за ХИВ-тестирање и локалната здравствена заштита;

- Препорачани пристапи и практичните алатки за едукација и обука на здравствените работници за надминување на бариерите за препорачување ХИВ-тест.

Индикаторите за ХИВ состојби може да се поделат во 3 категории:

1. Состојби коишто се дефинирани како АИДС меѓу ПЛХИВ;
2. Состојби со преваленца на недектиран ХИВ >0.1%.
3. Состојби кај коишто неидентификуваното присуство на инфекција со ХИВ може да има значителни негативни импликации врз клиничкиот третман на лицето.

Постои голема база на податоци од рандомизирани контролни испитувања за последиците кога не се третираат лица кои живеат со ХИВ, а кои имаа дефинирани состојби на АИДС. Да не се препорача тест во вакви околности се смета дека не е добра клиничка пракса. Рутинските тестирања за состојби за преваленца на ХИВ од $\geq$ 0.1% се смета дека се ефикасни во однос на трошоците и дека имаат потенцијал да го зголемат навременото дијагностицирање на ХИВ и со тоа да овозможат навремена грижа и терапија.

Препораки:

- На секое лице (за кое не се знае дали е ХИВ-позитивно), а кое потенцијално покажува **состојби со кои се дефинира АИДС**, треба дефинитивно **да му се препорача да направи ХИВ-тест.**
- На секое лице со **состојба со недиагностицирана преваленца на ХИВ од >0.1%** треба дефинитивно **да му се препорача да направи ХИВ-тест.**
- За индикатор за состојби за кој **експертското мислење е дека преваленцата за ХИВ најверојатно може да биде >0.1%**, но чека дополнителни докази затоа, се препорачува да се понуди тестирање.
- За состојби кај коишто **неидентификувањето на присуството на ХИВ инфекција може да има значителни негативни импликации** врз клиничкиот третман на лицето, **треба да се понуди тестирање** за да се избегне дополнителна супресија на имунитетот со потенцијални сериозни негативни исходи за лицето и за да се максимизира потенцијалниот одговор на третманот на индикаторот на состојбата (без оглед дали проценетата преваленција е пониска од 0.1% или не).

Целосниот документ со упатството е достапно на англиски јазик на www.hiveurope.eu

Табела 1: Дефиниции на индикатори за состојби и препораки за ХИВ-тестирање

1. Состојби коишто се дефинирани како АИДС меѓу ПЛХИВ*

Дефинитивна препорака за тестирање:	<p>Неоплазми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Карцином на грло на матка (цервикален карцином) • Лимфома што не е Хоџкин • Сарком Капози <p>Бактериски инфекции</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mycobacterium Tuberculosis</i>, пулмонална или екстрапулмонална • <i>Mycobacterium avium complex (MAC)</i> или <i>Mycobacterium kansasii</i>, дисеминиран или екстрапулмонален • <i>Mycobacterium</i>, други видови или недефинирани видови, дисеминирани или екстрапулмонални • Pneumonia, повторлива (2 или повеќе епизоди во 12 месеци) • Salmonella septicaemia, повторлива <p>Вирусни инфекции</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cytomegalovirus retinitis • Cytomegalovirus, друго (освен црн дроб, слезина, жлезди) • Herpes simplex, улцер > 1 месец/bronchitis/pneumonitis • Прогресивна мултифокална леукоенцефалопатија <p>Паразитски инфекции</p> <ul style="list-style-type: none"> • Церебрална токсоплазмоза • Cryptosporidiosis diarrhoea, > 1 месец • Isosporiasis, > 1 месец • Атипична дисеминирана leishmaniasis • Реактивација на американска trypanosomiasis (meningoencephalitis или myocarditis) <p>Фунгални инфекции</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pneumocystis carinii pneumonia • Candidiasis, езофаџијална • Candidiasis, бронхијална/трахеална/белидробна • Cryptococcosis, екстрапулмонална • Histoplasmosis, дисеминирана/екстрапулмонална • Coccidioidomycosis, дисеминирана/екстрапулмонална • Penicilliosis, дисеминирана
-------------------------------------	---

3. Состојби кај коишто неидентификуваното присуство на инфекција со ХИВ може да има значителни негативни импликации за клиничкиот третман на лицето

Понуда за правене тест:	<ul style="list-style-type: none"> • Состојби што бараат агресивна имуно-супресивна терапија: <ul style="list-style-type: none"> • Карцином • Трансплантација • Автоимуно заболување третирано со имуносупресивна терапија • Примарна мозочна лезија • Итиопатска/Тромбска тромбоцитопенија пурпура
-------------------------	--

2а. Состојби поврзани со преваленца на недијагностициран ХИВ од $\geq 0.1\%$

Дефинитивна препорака за тестирање:	<ul style="list-style-type: none"> • Сексуално преносливи инфекции • Малигна лимфома • Анален карцином/дисплазија • Цервикална дисплазија • Herpes zoster • Хепатит В или С (акутен или хроничен) • Необјаснета лимфаденопатија • Заболување што личи на мононуклеоза • Пневмонија што се пренесува преку контакт • Необјаснета leukocytopenia/thrombocytopenia што трае >4 недели • Seborrheic dermatitis/exanthema • Инвазивно заболување предизвикано од пневмококи • Необјаснета треска • Candidaemia • Visceral leishmaniasis • Бременост (импликации за нероденото дете)
-------------------------------------	---

2б. Други состојби кај кои најверојатно има преваленца на недијагностициран ХИВ од $>0.1\%$

Понуда за правене тест:	<ul style="list-style-type: none"> • Примарен карцином на бели дробови • Лимфоцитичен менингитис • Орална влакнеста леукоплакиа • Тешка или атипична псоријаза • Синдром Guillain-Barré • Mononeuritis • Супкортикална деменција • Заболување што личи на Мултиплекс склероза • Периферна неуропатија • Необјаснето губење на тежина • Необјаснета орална candidiasis • Необјаснета хронична diarrhoea • Необјаснето хронично нарушување на бубрезите • Хепатитис А • Candidiasis
-------------------------	--

* Врз основа на системот на класификација на CDC и WHO